Abdesti bozan şeyler nelerdir?

Fazîletli Şeyh Allâme Muhammed b. Sâlih el-Useymin'e soruldu:
Soru: Abdesti bozan şeyler nelerdir?
Cevap: Abdesti bozan şeyleri zikretmeden önce, insanlardan pek çoğuna gizli kalmış bir meseleye dikkat çekmek istiyorum. Dikkat çekmek istediğim husus bazı insanların istinca ve isticmarı abdestin farzlarından zannetmeleridir. Öyle ki onları çoğu kez (öğle vakti gelmeden) gündüzün ilk vakitlerinde tuvalet ihtiyacını yaparak abdestini bozan ve istinca yapan bir kişi hakkında soru sorarlarken görürsün. Sonra öğle ezânı okunur. Bu kişi abdestini ezandan sonra bozmamış, ilk bozduğunda da yeni abdest almamıştı. Şimdi diyor ki: Öğle ezanı okunduğunda fercimi ikinci kez yıkamam gerekir mi, yoksa buna gerek yok mu?
Deriz ki: Fercini yıkama. Çünkü fercin yıkanması, sadece büyük ve küçük abdest bozma esnasında meydana gelen necasetlerin temizliği içindir. İlk temizlikten sonra necaset görülmezse (çiş, dışkı gibi) tekrar temizlik yapılmaz. Böylelikle istinca yani ferci bulaşan necasetlerden temizlemek ile abdest arasında hiçbir bağ olmadığını öğrenmiş olduk. Dikkat çekmek istediğim mes'ele buydu.
Abdesti bozan şeylere gelince yani onu ifsâd ve iptal eden şeylerden bazılarını şöyle sıralayabiliriz: Dışkı, bevl (sidik), yellenme, uyku ve deve eti yemektir.
Safvân b. Assâl radıyallahu anh'tan rivâyet edilen şu hadîs, uykunun, bevlin ve dışkının abdesti bozan şeyler olduğuna delîldir. Dedi ki: "Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bize, seferde olduğumuz üç gün ve gece boyunca mestlerimizi ancak cunüpluk sebebiyle çıkarmamızı emrederdi. Dışkı, bevl (sidik) ve uykudan dolayı mestlerimizi çıkarmamızı emretmezdi." (Tirmizî, Taharet Kitabı, 96) Ayrıca dışkının abdesti bozan şeylerden olduğunu Allah azze ve celle'nin şu buyruğu ile de delillendirebiliriz: "Eğer hasta olur veya yolculuk halinde bulunursanız yahut sizden biriniz büyük abdest bozmaktan gelirse veya kadınlarınızla ilişkiye girip de su bulamazsanız, temiz bir yeryüzü ile teyemmüm alın. Yüzlerinizi ve ellerinizi meshedin." (Nisa, 43) Yellenmeye gelecek olursak, Kendisinden bir koku çıkıp çıkmadığını anlayamayan bir adam hakkında Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir: "Bir koku veya bir ses duymadıkça mescidden çıkmasın veya (namazdan) ayrılmasın." (Buhârî, Abdest Kitabı, 137; Müslim, Hayız Kitabı, 321, 322) Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözü, yellenmenin abdesti bozan şeylerden olduğunun bir delîlidir. Bununla birlikte abdesti bozan şeyler dört oldu: Bevl (sidik), dışkı, yellenme ve uyku.
Ancak, kişi uykuya iyice dalmadıkça abdesti bozulmaz. Zira uykuya dalmış olan kimse, kendisinden birşey çıkıp çıkmadığını anlayamaz. Uyku, bizzat kendisi hades sebebi olmayıp, hadesin vuku bulabileceği bir hâldir. Yani, insan namaz esnasında yahut namaz dışında bilincini kaybetmeden uyuklayıp da abdestini bozsa, bunu farkeder. Uyuklaması uzun olsa da, hatta bu kişi yaslanarak veya bir yere dayanarak veya yatarak uyuklasa bile abdesti bozulmaz. Çünkü işin esâsı dış görünüm değildir. Bilakis, işin aslı hissedebilmektir. Buna göre uyuklayan bu kişi, abdestini bozsa bunu hisseder. Dolayısıyla yaslanarak, bir yere dayanarak, yatarak veya benzer bir hâl üzere uyuklasa bile abdesti bozulmaz.

Abdesti bozan şeylerin beşincisi de deve eti yemektir. Çünkü Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e: "Deve etinden dolayı abdest alalım mı?" diye sorulduğunda O: "Evet." buyurdu. Koyun eti yemekten dolayı abdest almak sorulduğunda ise "Dileyen alsın." buyurdu. (Müslim, Hayız Kitabı, 360) Burada, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in koyun eti hakkında "Dileyen (abdest) alsın.", deve eti hakkında ise "Evet." buyurması, deve eti yemekten dolayı abdest almasının kendi isteğine bağlı olmadığına, bilakis bunun ona farz kılınmış bir emir olduğuna delîldir. Eğer farz kılınmış olmasaydı kişinin dilemesine bırakılırdı. Bu konu hakkında Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den: "Deve etinden dolayı abdesti emrettiği" sâbit olmuştur. Ebû Dâvûd, Taharet Kitabı, 184; Tirmizî, Taharet Kitabı, 81; Ahmed, 4/288) Buna göre insan deve eti yediği zaman abdesti bozulur.

Burada, az veya çok yemek yahut etin pişmiş ya da çiğ olması, yahut kırmızı bir et parçası veya devenin bağırsağı, işkembesi, karaciğeri, kalbi veya bedeninden herhangi bir parçası olması arasında bir fark yoktur. Çünkü bu hadîs deve eti hakkında umûmî bir ifadedir. Zira, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem etin cinsi hakkında bir ayrım gözetmemiştir. Deve eti hakkındaki bu umûmî ifade Allah azze ve celle'nin domuz eti hakkındaki umûmî buyruğuna benzemektedir. Nitekim şöyle buyurmuştur: "Leş, kan ve domuz eti size harâm kılındı." (Mâide,3) Allah azze ve celle'nin bu âyette zikrettiği domuz etinden maksadı, domuzun bütün bedenidir. Aynı şekilde önceki hadîsteki deve eti ifadesi de devenin bütün kısımlarını kapsamaktadır. Şerîatta tek bir beden hakkında farklı hükümler yoktur.

Yani, cesedin (bedenin) bir kısmının hükmü başka, diğer bir kısmının hükmü başka olamaz. Bilakis hükümde bedenin bütün kısımları bir tek olarak kabul edilir. Özellikle, deve etinden dolayı abdestin bozulması sadece taabbuden olmayıp, illeti bizce bilinen birşeydir görüşüne binâen bu böyledir. Dolayısıyla kim abdestli iken -hangi parçası olursa olsun- deve eti yerse, abdestini yenilemesi gerekir.

Sonra şunu bil ki! Kişi abdestli olduğunda, üzerinde abdesti bozan şeylerden birinin vaki olup olmadığından yani kendisinden koku veya sidik çıkıp çıkmadığı yahut yediği etin deve eti mi yoksa koyun eti mi olduğu hakkında şüphe ederse, ona tekrar abdest alması gerekmez.

Çünkü Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e namaz kılarken abdestini bozduğu zannına kapılan bir adam hakkında soru sorulduğunda o şöyle buyurdu: "Bir koku veya bir ses duymadıkça (namazdan) çıkmasın." Yani, yakînen bilinceye ve organlarından bunu şüphe etmeksizin fark edinceye kadar... Çünkü aslolan, yokluğunu öğreninceye kadar bir şeyin olduğu hal üzere kalmasıdır. Aynı şekilde abdestte de aslolan şey, bozulduğunu hissedinceye kadar kişinin kendisini abdestli kabul etmesidir.

Fıkhu'l-İbâdât, s: 118